

Комунальний заклад культури
“Донецька обласна бібліотека для дітей”

ВОНА – З АЗОВ'Я!

Інформаційно-бібліографічне есе
до 90-річчя
Наталії Харакоз

УДК 821(477.62=14).09

В73

Вона – з Азов'я: до 90-річчя Наталії Харакоз [Текст] : інформ.-
В73 бібліогр. есе / Комунал. закл. культури «Донецька обласна бібліотека для
дітей» (Україна) ; уклад. Н. В. Корабльова. – [Б. м.], 2025. – 18 с. : фот.

У 2025 році відзначається 90 років від дня народження журналістки, письменниці, членкині двох творчих спілок – Національної спілки журналістів України та Національної спілки письменників України, багаторічної керівниці літературного клубу «Азов'є», громадської діячки з м. Маріуполь Наталії Георгіївни Харакоз.

В інформаційно-бібліографічному есе «Вона – з Азов'я» подано матеріал про життя та творчість письменниці.

Видання адресоване бібліотечним фахівцям, краєзнавцям, освітянам, студентам, учням шкіл, всім, хто цікавиться історією та літературою рідного краю.

Висловлюємо подяку родині Наталії Харакоз за надані матеріали, які були використані при підготовці видання.

УДК 821(477.62=14).09

Щедра земля Донеччини подарувала світові митців, чий імена сяють яскравими зірками в сузір'ї світової літератури. Журналістка, письменниця, членкиня Національної спілки журналістів України та Національної спілки письменників України, багаторічна керівниця літературного об'єднання «Азов'є», громадська діячка Наталія Георгіївна Харакоз якраз і була серед тих, хто своїм словом відкривав Україні та світові безцінні коштовності Донецького краю: його історію, культуру, людей.

Народилась майбутня літераторка 13 липня 1935 року в м. Маріуполь, в сім'ї нащадків греків-переселенців з Криму. Батько, Георгій Іванович, працював завідувачем розрахунково-контрольного відділу маріупольського коксохімічного заводу, мама, Ганна Михайлівна, виховувала дітей, була хранителькою домашнього вогнища та родинних духовних цінностей.

Щасливе безтурботне дитинство малої Наталки, її молодших сестер Ольги та Світлани, як і дитинство багатьох їхніх однолітків, було перервано Другою світовою... Вже у липні 1941 р. Георгія Івановича мобілізували до лав Червоної армії, мати з трьома доньками залишилася в місті. У жовтні 1941 р. Маріуполь був окупований і його мешканцям довелося виживати за правилами Третього рейху. Пізніше, вже в дорослому віці, Наталія Георгіївна згадувала: «...ми були маленькими дітьми і багато чого не розуміли, просто всього боялися. Не було жодних ігор, боялися гуркоту гармат, бомбардування, окупантів. Сестра ховала голову під подушку від страху – тремтіли шибки, тремтіла земля». Хату одразу зайняли німці, вигнавши звідти родину. Щоб врятувати дітей від голоду, мати була змушена ходити по найближчих селах, вимінювати більш-менш цінні речі на продукти харчування (про роки воєнного лихоліття письменниця згодом розповість в повісті «Анютины письма»).

Після звільнення Маріуполя від німецьких окупантів у вересні 1943 року Ганна Михайлівна разом з іншими містянами шефствувала над госпіталем та дитячим будинком, відновлювала зруйноване місто, активно займалась громадською роботою (як дружина солдата та голова квартального комітету за місцем проживання) і чекала листів-трикутничків з фронту від чоловіка. Разом з мамою та іншими жінками Наталія та її сестри відвідували госпіталь біля шлакової гори, де співали та читали вірші перед пораненими, радіючи їхнім подарункам – шматочкам цукру-рафінаду. Вже тоді саме від матері майбутня письменниця перейняла небайдужість до чужого горя, вміння не губитися в будь-якій ситуації, йти в ногу з часом.

Георгій Іванович демобілізувався у 1946 році. Як пізніше згадувала Наталія Георгіївна, «...в пам'яті зберігся епізод повернення тата з фронту додому... ми, малолітні діти, які також дуже настраждалися через окупацію і зовсім відвикли від батька, просто не впізнали його і не хотіли впускати до будинка, вважаючи його чужим дядьком, доки не прийшла мама».

Життя родини потроху почало налагоджуватися; пережили голодні 1946–1947 роки (мололи на змайстрованій власноруч круподерні кукурудзяні зерна, варили з них страви...).

Наталія з сестрою Світланою пішли навчатися до середньої школи № 10. Школяркою майбутня письменниця захоплювалася не тільки фізикою, астрономією, а й літературою, писала вірші та оповідання, випускала стінгазету.

У 1953–1959 роках Н. Харакоз навчалася у Ждановському металургійному інституті (зараз Приазовський державний технічний університет) за фахом інженер-механік зварювального виробництва.

Деякий час працювала інженером-конструктором на заводі «Ждановтяжмаш» (згодом ВАТ «Азовмаш»), друкувала свої твори в заводській багатотиражці «Ждановский машиностроитель». Наталія Харакоз могла б стати чудовим інженером, але любов до слова привела її в журналістику, а згодом і в літературу.

З 1965 року вона почала відвідувати літературний клуб «Азов'є» при місцевій газеті «Приазовский рабочий». А вже у 1967 році редактор цього видання, Андрій Тимофійович Зоненко, ознайомившись із творами талановитої аматорки, запросив її до штату редакції і з того часу Наталія Георгіївна стала частиною родини «Приазовского рабочего»: була літературним співробітником спочатку у відділі листів, побуту та масової роботи, потім кореспондентом відділу промисловості, заступником відповідального секретаря, завідувачкою відділу листів (1970–1979 рр.), оглядачем (з 1990 р.). Тільки два місця роботи було вказано в її трудовій книжці: «Ждановтяжмаш» та редакція газети

«Приазовский рабочий».

З-під пера Н. Харакоз вийшла сила-силенна репортажів, інтерв'ю з відомими маріупольцями та гостями міста, оглядів та інших журналістських матеріалів. На шпальтах газети вона вела популярні рубрики «Здоров'я», «Контакт», «Маріуполь кінематографічний», а також літературну сторінку «Азовские огни», де публікувалися твори літераторів Маріуполя, огляди та рецензії на книги. Деякі статті були написані нею під псевдонімом «Наталья Георгиевская».

Її публікації в «Приазовском рабочем» завжди були актуальними, читачі бачили в них творчий підхід до вирішення проблем свого великого промислового міста, роздуми щодо складних життєвих ситуацій, морально-етичних проблем. Тож не випадково вже у 1971 році Наталію Георгіївну було прийнято у члени Спілки журналістів України.

Талантам Н. Харакоз, здається, не було меж: свого часу вона закінчила художню студію, гарно малювала, грала на піаніно і писала. Писала переважно прозові твори (повісті, оповідання, ліричні новели, мініатюри, нариси) російською мовою (низка творів перекладені грецькою (румунською) мовою). Є в її літературному доробку й вірші.

Більша частина її творчості присвячена Маріуполю, Азовському морю, історії, людям та природі рідного Надазов'я. Твори Наталії Георгіївни сповнені чарівності, жіночності, вони ліричні, світлі та прозорі, через що здається, що читаєш вірші у прозі.

Перша книга прозових творів Наталії Харакоз «Живые нити» вийшла в 1989 році у видавництві «Донбас» і була схвально зустрінута читачами та критиками.

Літературна діяльність письменниці в 1990-х–2010-х рр. була надзвичайно плідною: у місцевій типографії надруковані такі її збірки: «Мариупольские элегии» (1997), «Колокол сердца» (1999), «Подарить звезду» (2002), «Стихотворения. Миниатюры» (2004), «Храни столетья миг» (2005), «Родные берега» (2008), «Герои жизни и экрана» (2013).

Її твори друкувалися у багатьох колективних збірниках грецьких літераторів: «Пирнешу астру – Сабати йылдыз – Ранкова зірка» (1989, 1991, 1993, 2002), «Моя Эллада – Украина» (1998), «Кардъако лого. Ана дылин лафы. Слово рідне» (2005), а також в літературних альманахах «Маріуполь» (1998, 1999), «Прибой» (2002, 2003, 2007), збірках «Город Марии» (2000–2005, 2008, 2013), «Скіфія–2012», на сторінках журналів «Донбасс», «Склянка часу». Твори Наталії Харакоз виходили у Греції, Грузії, США тощо.

Багато енергії та праці Н. Харакоз вкладала у видання не тільки власних творів, а й у створення колективних збірників: «Мы – из «Приазовского рабочего», «Моя Эллада – Украина» (обидві 1998), «Дебют», «Мы – из «Азовья» (обидві 1999), «Откровения» (2009). У 1994–2019 роках у м. Маріуполь вийшли 7 збірок літературного альманаху «Маріуполь в созвездии Лиры», в яких були опубліковані твори літераторів-членів літературного об'єднання «Азов'є», інших літклубів міста.

1998 року літераторка стала однією з перших жінок Донеччини та першою жінкою Маріуполя, яку прийняли до Національної спілки письменників України.

Майже тридцять років Н. Харакоз присвятила літературному об'єднанню «Азов'є», поріг якого вперше переступила у далекому 1965 році: спочатку була

відповідальним секретарем, а з 2002 року – керівником цього найстаршого літературного об'єднання міста. Опікувалася

молодими літераторами Маріуполя, допомагала їм робити перші творчі кроки, підтримувала і

давала дорогу в літературу. Її працездатність, професіоналізм, людяність, відданість обраній справі, увага і повага до творчості колег, любов до слова і до рідного краю були гарним прикладом для літераторів-початківців.

Коли змінилось керівництво «Приазовського рабочего» і літературну сторінку перестали друкувати, Наталія Георгіївна звільнилася з газети. Але сидіти без діла вона не могла, тому за допомогою рідних та однодумців створила і вела сайт літературного об'єднання «Азов'є».

Наталія Харакоз була добрим другом бібліотек міста, дарувала їм свої книги. На превеликий жаль, більшість маріупольських книгозбірень не вціліли у вогненному вихорі весни 2022 року, їхні фонди перетворилися на попіл...

Літераторка брала активну участь у житті міста: була членкинею міської жіночої ради (з 1967 р.), фундаторкою жіночого клубу «Мрія», членкинею Маріупольського товариства греків та журі всеукраїнських шкільних олімпіад, які проводила Федерація грецьких товариств України, головою журі міських фестивалів «Книга та преса Маріуполя», а також однією з ініціаторів створення літературного музею в міській публічній бібліотеці ім. В. Г. Короленка, творчого об'єднання народних умільців і художників «Натхнення».

Наталія Георгіївна користувалася великою повагою і шаною як світла, доброзичлива людина. З-поміж інших її вирізняли сумлінність, скрупульозність, відповідальність перед читачем та глибока порядність.

Н. Харакоз була сподвижницею грецького руху в Маріуполі, пишалася своїм грецьким корінням і збирала інформацію про родичів. Вона склала генеалогічне дерево родини й збрала інформацію про рідних в окрему книгу, яку члени родини підготували до друку вже після смерті медійниці...

Заслуги Наталії Георгіївни у професійній та громадській діяльності були відзначені численними грамотами та подяками: почесними відзнаками Національної Спілки журналістів України (2015) та Національної Спілки письменників України, Почесними грамотами НСПУ та НСЖУ, дипломами Федерації грецьких товариств України, подяками міського голови. У 2000 році вона стала переможницею міського конкурсу «Маріуполець року» в номінації «Журналіст», а 2008 року – лауреатом першого міського конкурсу «Жінка 2008 року» у номінації «За внесок у розвиток культури та духовності». За багаторічну плідну працю (майже 50 років!) Н. Харакоз заслужено нагороджена Золотою медаллю української журналістики та медаллю «Ветеран праці».

В Музеї історії та етнографії греків Надазов'я селища Сартана було оформлено експозицію, яка яскраво висвітлювала творчий шлях талановитої письменниці та журналістки (*сучасний стан закладу невідомий*).

Збірка творів «Біля лінії зіткнення» (2021), написана спільно з іншими письменниками Донецької обласної організації НСПУ, стала останньою прижиттєвою книгою Н. Харакоз. Збірку, яка містить кілька її новел (зокрема, з майже пророчими назвами «Весна моря і міста» та «Хмари над морем»), презентували 20 лютого 2022 року – за кілька днів до початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну...

Під час облоги міста Наталія Георгіївна, як і багато його мешканців, не покинула Маріуполь, бо вірила, що місто обов'язково вистійть. Її онука Ганна Прокопенко згадує, що, поки у Маріуполі ще були світло та інтернет, бабуся написала їй такі рядки: «Пережили ту війну, переживемо й цю».

На жаль, другу війну у своєму житті, яка виявилась страшнішою, жорстокішою, Наталія Харакоз не пережила. Їй довелось пройти через всі випробування, яких зазнав Маріуполь: відсутність води, світла, тепла, зв'язку, продуктів, ліків, постійні обстріли, тіла загиблих на вулицях... У середині березня 2022 року відбувся обстріл її будинка. Квартира 87-річної жінки з багатющою бібліотекою, колекцією автографів та морських мушель вигоріла вщент, тому останні свої дні Наталія Георгіївна змушена була доживати у

підвалі сусідського, понівеченого російськими ракетами будинку, без їжі, води, медикаментів...

29 березня 2022 року завершився земний шлях цієї мудрої, доброї, турботливої бабусі, світлої, витонченої жінки, яка надихала оточення своєю надзвичайною енергією, внутрішньою силою, мотивувала власним прикладом, була для багатьох взірцем для

наслідування.

Сусіди поховали її у дворі, поклавши в кишеню записку з іменем. Пізніше це допомогло перепоховати Наталію Харакоз на Старокримському цвинтарі й маркувати могилу...

Влітку 2023 року у Києві пройшла презентація збірки творів Наталії Харакоз та спогадів про неї «Новели Азовського узбережжя», яку підготувала онука літераторки журналістка Ганна Прокопенко. Книга, складена з прозових та поетичних рядків, які дивом вціліли на заздалегідь переданих близьким людям письменниці цифрових носіях, стала літературним пам'ятником.

Цієї фатальної весни 2022 року долю Наталії Георгіївни розділили поет та вчений Богдан Слющинський, керівниця літклубу «Іллічівські зорі» Таїсія Єрмакова, прозаїки Євген Баль та Анатолій Ніколін, поети Сергій Алимов та Олена Богиня. Згодом пішов у засвіти й лауреат премії ім. М. Рильського урумський поет Валерій Кіор...

На жаль, це далеко не повний перелік поетів та письменників Донеччини та України, які загинули через російське вторгнення. Початківці й досвідчені, молоді й поважного віку – їх вже охрестили новим Розстріляним відродженням...

Вони могли б створити ще безліч талановитих творів: романів та повістей, дитячих казок та оповідок, віршів. Але, як і сто років тому, окупанти, нині вже російські, вбивають цвіт нашої нації. Втім, їхній творчий доробок росіянам не знищити, а кожен твір загиблого письменника чи поета перетворюється на документальне свідчення про війну.

Друзі! До вашої уваги список творів, літератури про життя і творчість відомої медійниці.

Книги Н. Г. Харакоз, публікації в літературних збірках, альманахах

1989

Харакоз, Наталія. Ту дугкуш иртын пас и портамас [Текст] : оповідання [румейс. мовою] // Пирнэшу астру / Упоряд. Л. Н. Кир'яков. – Донецьк : Донбас, 1989. – С. 154.

Харакоз, Наталья Георгиевна. Живые нити [Текст] : повесть, новеллы, миниатюры / Н. Г. Харакоз. – Донецк : Донбас, 1989. – 111 с.

1991

Харакоз, Наталія [Текст] // Пирнэшу астру – Сабати йылдыз [Текст] : вірші, поеми, оповідання, переклади, фольклор, гуморески, п'єса [румейс. та урум. мовами] / Упоряд. Л. Н. Кир'яков. – Донецьк : Донбас, 1991. – С. 134–135.

1996

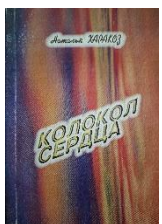
Харакоз, Наталья Георгиевна. Мариупольские элегии [Текст] : повесть, новеллы, миниатюры / Н. Харакоз. – Мариуполь : Предприятие «Газета «Приазовский рабочий», 1996. – 112 с.

1998

Харакоз, Наталья. Новеллы [Текст] // Моя Эллада – Украина / Сост. Н. Г. Харакоз, В. И. Киор ; предисл. Д. К. Патричи. – Донецк, 1998. – С. 124–135.

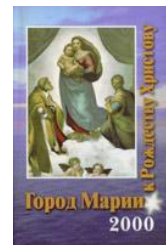
1999

Харакоз, Наталья Георгиевна. Колокол сердца. Маленькие истории города, который смотрит в глаза моря [Текст] : новеллы, миниатюры / Н. Харакоз. – Мариуполь : Предприятие «Газета «Приазовский рабочий», 1999. – 93 с.

2000

Харакоз, Наталья. Миниатюры [Текст] // Город Марии к Рождеству Христову 2000 / Ред. А. П. Савченко. – Мариуполь : Светильник, 2000. – С. 46–53.

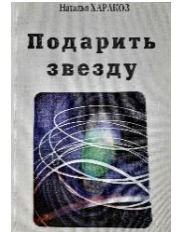

2002

Харакоз, Наталія. Зачарована Азов'єм [Текст] // Пирнэшу астру – Сабати йылдыз – Ранкова зірка : поезія та проза : [румейс., урум., укр. та рос. мовами] / Упоряд. Д. К. Патріча, А. Я. Балджі ; вст. сл. О. Проценко-Пічаджі. – Донецьк : Донбас, 2002. – С. 77–91.

Харакоз, Наталья Георгиевна. Подарить звезду [Текст] : повести, новеллы / Н. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2002. – 196 с.

2004

Харакоз, Наталья Георгиевна. Стихотворения. Миниатюры. [Текст] / Н. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2004. – 30 с.

2005

Харакоз, Наталія. Зачарована Азов'єм [Текст] // Кардьяко лого. Ана дылин лофы. Слово рідне : антологія худ. літ. греків Приазов'я / Упоряд., автор вст. ст. В. І. Кіор. – Донецьк : Донбас, 2005. – С. 177–193.

Харакоз, Наталья Георгиевна. Храни столетья миг. 400 дней до конца XX века [Текст] : дневники, размышления, эссе, этюды / Н. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2005. – 156 с.

2008

Харакоз, Наталья Георгиевна. Родные берега [Текст] : новеллы, миниатюры, эссе / Н. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2008. – 136 с.

2009

Харакоз, Наталья Георгиевна. Клад человека [Текст] // Откровения [Текст] : проза, стихи, эссе / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2009. – С. 29–72.

2012

Многоцветье Имен: литературное объединение «Азовье» г. Мариуполь [Текст] : лит.-художеств. альманах. Вып. 9 / ред. А. Б. Воронов ; вступ. ст. Н. Харакоз. – Донецк–Мариуполь : Азовье, 2012. – 711 с. : фот.– (Серия «Творческие Студии Донбасса»).

2013

Харакоз, Наталья Георгиевна. Герои жизни и экрана. Мариупольские дни звезд кино и незвездные истории [Текст] : повести, новеллы, эссе : 2 кн. в 1 т. / Н. Харакоз. – Мариуполь : ЧАО «Газета «Приазовский рабочий», 2013. – 272 с. : фот. – Библиогр.: С. 264–268.

2021

Харакоз Наталія [Текст] // Біля лінії зіткнення / Нац. спілка письменників України ; упоряд. П. В. Куш ; вступ. ст. М. Сіробаби. – Харків: ФОП Панов А. М., 2021. – С. 115–123.

2022

Харакоз, Наталья Георгиевна. Новеллы Азовского Побережья [Текст] / Н. Харакоз. – Киев : Н. А. Винокурова [изд.], 2022. – 82 с. : ил., фот.

Статті Н. Г. Харакоз

Георгиевская, Наталья. «Горькие ягоды рябин» – последняя книга Ивана Шостака [Текст] / Н. Георгиевская // Приазовский рабочий. – 2015. – 29 июля (№ 89). – С. 3.

Георгиевская, Наталья. 140 лет назад зрители впервые увидели картину Архипа Куинджи «Чумацкий тракт в Мариуполе» [Текст] : [о выходе кн. А. Проценко «Архип Куинджи»] / Н. Георгиевская // Приазовский рабочий. – 2015. – 09 сент. (№ 112). – С. 3.

Харакоз, Наталья. Будни и праздники литобъединения «Азовье» [Текст] : [об итогах V город. фестиваля «Книга и пресса Мариуполя»] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2012. – 31 окт. (№ 201). – С. 4.

Харакоз, Наталья. Бунт и смирение души Александра Молчанова [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2010. – 25 авг. (№ 126). – С. 3.

Харакоз, Наталья. В гостях у Елены Вялковой, представительницы рода Мелеко, основателя села Мелекино [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2012. – 26 окт. (№ 198). – С. 20.

Харакоз, Наталья. Вечностью наполнен миг... [Текст] : [о новых кн. П. Бессонова, А. Папуш, А. Прядки] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2015. – 27 февр. (№ 26). – С. 12.

Харакоз, Наталья. Даниил Чкония: поэт, переводчик, критик [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2011. – 25 февр. (№ 36). – С. 4.

Харакоз, Наталья. Дипломы фестиваля «Книга и пресса Мариуполя» – журналистам «Приазовского рабочего» и литераторам «Азовья» [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2011. – 29 сент. (№ 180). – С. 4.

Харакоз, Наталья. Души прекрасные порывы [Текст] : [о ЛИТО «Азовье», А. Шапурме] // Эллины Украины. – 2021. – № 12 (декабрь). – С. 8.

Харакоз, Наталья. Жизнь – школа для пишущих [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2005. – 17 авг. (№ 121). – С. 3.

Харакоз, Наталья. К своим истокам прикоснулась... [Текст] : [о новой кн. стихов А. Папуш] / Н. Харакоз // Эллины Украины. – 2014. – № 9. – С. 10.

Харакоз, Наталья. Легенда балета Ольга Лепешинская 75 лет назад встретила Новый, 1940-й год в Мариуполе... [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2015. – 09 янв. (№ 1). – С. 6.

Харакоз, Наталья. Литературный журнал «Донбасс» НСПУ отметил 90-летний юбилей [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2013. – 25 дек. (№ 239). – С. 3.

Харакоз, Наталья. Любимые профессии Сергея Бурова [Текст] : [о нем] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2012. – 29 июня (№ 116). – С. 4.

Харакоз, Наталья. «Минувшее проходит предо мною...». О книге Сергея Бурова «Мариуполь и мариупольцы» [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2011. – 02 нояб. (№ 204). – С. 4.

Харакоз, Наталья. На родине поэта Георгия Костопова завершил торжества к 110-летию со дня его рождения [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2013. – 13 нояб. (№ 209). – С. 4.

Харакоз, Наталья. «Плач плачей...» Валерия Киора – о самом сокровенном [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2008. – 29 окт. (№ 163). – С. 3.

Харакоз, Наталья. Поэтический вечер «В кругу друзей» Богдана Слющинского [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2012. – 25 апр. (№ 76). – С. 3.

Харакоз, Наталья. Разговор по душам журналиста и читателя [Текст] : [о новой кн. А. Балджи «Разговор по душам»] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2005. – 31 авг. (№ 127). – С. 4.

Харакоз, Наталья. Старейший рабкор «Приазовского», передовой рабочий строитель Михаил Сарры к своему столетию издал 22-ю книгу! [Текст] / Н. Харакоз // Приазовский рабочий. – 2014. – 08 нояб. (№ 165). – С. 3.

Харакоз, Наталья. Это было, было [Текст] : [о С. Г. Булгучеве, мариупол. журналисте] / Н. Харакоз // Солдаты слова : очерки, воспоминания, биограф. справки о фронтовиках-журналистах и писателях / Донецкая обл. организация НСЖУ ; сост. Богданов В. П. – Донецк, 2003. – С. 157–159.

Н. Г. Харакоз – редакторка, укладач збірок

Дебют : сб. стихов авторов литклуба «Азовье» / Сост. П. А. Бессонов, Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : [б. и.], 1999.

Души прекрасные порывы. Мариупольское литературное объединение «Азовье». 1924–2014. История, поэзия, проза, творческие биографии [Текст] / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь, 2014.

Мариуполь в созвездии Лиры [Текст] : стихи, проза / сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : [б. и.], 1994. – 219 с.

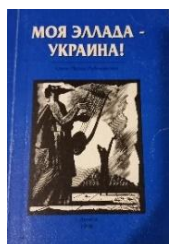
Мариуполь в созвездии Лиры – 2 [Текст] : сб. стихов и прозы / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2004. – 276 с. : фотоил.

Мариуполь в созвездии Лиры – 3 [Текст] : сб. стихов и прозы / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2006. – 155 с.

Мариуполь в созвездии Лиры – 4 [Текст] : : сб. стихов и прозы / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2008. – 288 с.

Мариуполь в созвездии Лиры – 5 [Текст] : стихи, проза, публицистика / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : ЧАО «Газета «Приазовский рабочий», 2013. – 285 с.

Мариуполь в созвездии Лиры – 7. Литературное объединение «Азовье»: 1924–2019 [Текст] : юбил. вып. с участием литклубов «Моряна», «Прометей», «Ильичевские зори», «Созвездие Лиры», «Рассвет» / ред., сост., автор проекта Н. Харакоз. – Мариуполь : ЧАО «Газета «Приазовский рабочий», 2019. – 352 с.

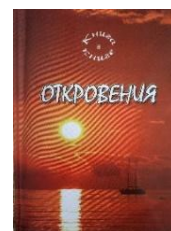

Моя Эллада – Украина [Текст] : стихи, проза, публицистика / Сост. Н. Г. Харакоз, В. И. Киор ; предисл. Д. К. Патричи. – Донецьк : ООО «КИТИС», 1998. – 206 с.

Мы – из «Азовья» [Текст] : сб. стихов и рассказов / Сост. Н. Харакоз. – Мариуполь : Информ-меню, 1999. – 56 с.

«Мы – из «Приазовского рабочего» [Текст] : сб. воспоминаний / Сост. Н. Харакоз, А. Балджи. – Мариуполь : [б. и.], 1998.

Откровения [Текст] : проза, стихи, эссе / ред.-сост. Н. Г. Харакоз. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2009. – 312 с.: ил. – (Книга в книге).

Статті про життя та творчість Н. Г. Харакоз

Бессонов, Павел. Поэзия и реалии жизни в творчестве Натальи Харакоз [Текст] / П. Бессонов // Приазовский рабочий. – 2015. – 10 июля (№ 78). – С. 14.

Молчанов, Александр. С думой о Приазовье [Текст] : [о кн. Н. Харакоз «Подарить звезду»] / А. Молчанов // Приазовский рабочий. – 2005. – 27 июля (№ 110). – С. 3.

Наталія Харакоз [Текст] : [про неї] // Кард'яко лого. Ана дылин лафы. Слово рідне: антол. худож. літ. греків Приазов'я : поезія та проза / Упоряд. В. І. Кіор. – Донецьк, 2005. – С. 179.

Наталія Харакоз [Текст] // Національна спілка письменників України: біобібліогр. довід. / голов. ред. В. Клічак. – Київ, 2023. – С. 98.

Наталія Харакоз [Текст] : [зокрема, про неї] // Скіфія-2012. Весна : альманах / Упоряд. О. Пальков. – Канів : [б. в.], 2012. – С. 208–210.

Наталія Харакоз [Текст] // Сучасні письменники України: біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; упоряд. А. І. Гай. – Біла Церква : Буква, 2012. – С. 469.

Наталья Харакоз (Георгиевская) [Текст] // Письменники Донеччини: довід. / Упоряд. І. О. Білий, С. В. Жуковський. – Донецьк, 2005. – С. 345–351.

Огонь ее души [Текст] : [о Н. Харакоз] // Приазовский рабочий. – 2005. – 13 июля (№ 105). – С. 2.

Харакоз Наталія (м. Маріуполь) [Текст] : [про неї] // Біля лінії зіткнення / Нац. спілка письменників України ; упоряд. П. В. Куш ; вступ. ст. М. Сіробаби. – Харків, 2021. – С. 115 : портр.

Харакоз Наталья [Текст] : [о ней, новелла] // Эллины Украины. – 1997. – № 24 (май–июнь). – С. 4–5.

Харакоз Наталья. Ее души прекрасные порывы [Текст] : [беседа с журналисткой, писательницей / записала О. Тарараева] // Приазовский рабочий. – 2010. – 16 июля (№ 104). – С. 4.

Харакоз Наталья Георгиевна [Текст] // Жизнеописание заслуженных греков Украины : информ.-справ. материал. 1778–2014 гг. / ред. и сост. Н. С. Коссе. Кн. 2. – Мариуполь, 2014. – С. 446–449 : портр.

Харакоз Наталья Георгиевна [Текст] : [о ней] // Папуш И. А. История и творчество греков Приазовья (1778–2004) : информ.-справ. материал. – Мариуполь : ЗАО «Газета «Приазовский рабочий», 2005. – С. 273 : портр.

Харакоз Наталья Георгиевна [Текст] : [о ней] // Эллины Украины. – 2018. – Январь. – С. 12.

Черемних, Віра. Наталя ХАРАКОЗ: відчуття життя як глибини й вірності [Текст] // Журналіст України. – 2015. – № 8. – С. 50–51.

Електронні ресурси віддаленого доступу

Водяник, Людмила. Відродяться з попелу квіти: українські поети та письменники, яких убила Росія [Електронний ресурс] : [зокрема, Н. Харакоз] / Л. Водяник // Коротко про [сайт]. – Електрон. текст. дані, фот. – Київ, 2023. – 09 лип. – Режим доступу: <https://kp.ua/ua/life/a672695-vidrodjatsja-z-popelu-kviti-ukrajinski-poeti-ta-pismenniki-jakikh-ubila-rosija> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

«Жінка, яка несла людям світло». Згадуємо керівницю літературного об'єднання «Азовье» Наталю Харакоз, яка померла у Маріуполі [Електронний

ресурс] // Азовье [сайт].– Електрон. текст. дані, фот. – Маріуполь, 2022. – 02 серп. – Режим доступу: <https://azowie.blogspot.com/2022/08/blog-post.html?m=0> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

Жук, Тетяна. Була похована у братській могилі. Онуча маріупольської письменниці хоче випустити збірку у пам'ять про загиблу бабусю [Електронний ресурс] : [доля Н. Харакоз] / Т. Жук // Східний варіант [сайт].– Електрон. текст. дані, фот. – Слов'янськ, 2022. – 27 жовт. – Режим доступу: <https://v-variant.com.ua/article/mariupol-pysmennytsia-zbirka/> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

Кобко, Владислава. У Києві презентували книжку маріупольської письменниці Наталі Харакоз: про що її творчість (ФОТО) [Електронний ресурс] / В. Кобко // Вільне радіо [сайт].– Електрон. текст. дані, фот. – Київ, 2023. – 14 лип. – Режим доступу: <https://freeradio.com.ua/u-kyievi-prezentuvaly-knyzhku-mariupolskoi-pysmennytsi-natali-kharakoz-pro-shcho-ii-tvorchist-foto/> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

Лагер, Олександр. Хвилина мовчання. Вшануймо журналістку та письменницю з Маріуполя Наталю Харакоз [Електронний ресурс] / О. Лагер // Вільне радіо [сайт].– Електрон. текст. дані, фот. – Київ, 2022. – 25 лип. – Режим доступу: <https://freeradio.com.ua/khvylyna-movchannia-vshanuimo-zhurnalistku-ta-pysmennytsiu-z-mariupolia-nataliu-kharakoz/> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

«Мене старість вдома не застане». Історії літніх українців, яких убила Росія [Електронний ресурс] : [зокрема, про Н. Харакоз] // NV.UA [сайт].– Електрон. текст. дані, фот. – Київ, 2022. – 07 верес. – Режим доступу: <https://life.nv.ua/ukr/socium/istoriji-litnih-ukrajinciv-yakih-vbila-rosiya-v-yazen-konctaboriv-75-richniy-vcheniy-ta-inshi-50268457.html> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

Мою бабусю Наталю Харакоз поховали у дворі, а потім у братній могилі в Маріуполі. Ми довго її шукали [Електронний ресурс] : [зокрема, Н. Харакоз] // Меморіал. Платформа пам'яті [сайт].– Електрон. текст. дані, фот. – Київ, 2022. – 22 серп. – Режим доступу: <https://www.victims.memorial/post/мою-бабусю-наталю-харакоз-поховали-у-дворі-а-потім-у-братній-могілі-в-маріуполі-ми-довго-її-шукали> (дата звернення 15.06.2025). – Заголовок з екрана.

Наталія Харакоз, спогади про героїню [Електронний ресурс] // Ютуб. Національна асоціація медіа (НАМ) [сайт].– Електрон. відеодані (1 файл: 10:07 хв.). – Київ, 2023. – 24 берез. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=-phejAs7w_g (дата звернення 15.06.2025). –

Заголовок з екрана.

Слабінська, Юлія. Врятований спадок бабусі-письменниці. Онук мариупольки Наталі Харакоз видала її збірку «Новели Азовського узбережжя» [Електронний ресурс] / Ю. Слабінська // Суспільне Донбас [сайт].— Електрон. текст., відеодані (1 файл: 03:25 хв.), фот. — Київ, 2023. — 15 лип. — Режим доступу: <https://suspilne.media/donbas/528935-vratovaniy-spadok-babusi-pismennici-onuka-mariupolki-natali-harakoz-vidala-ii-zbirku-noveli-azovskogo-uzberezza/> (дата звернення 15.06.2025). — Заголовок з екрана.

Харакоз, Наталія Георгіївна [Електронний ресурс] : [біогр. відомості, дані про твори] // Вікіпедія [сайт]. — Електрон. текст. дані, фот. — Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Харакоз_Наталія_Георгіївна (дата звернення 15.06.2025). — Заголовок з екрана.

Харакоз, Наталья. «Азовье» в гостях у детской библиотеки: делились планами и прощались с январем... [Электронный ресурс] / Н. Харакоз // Азовье [сайт].— Электрон. текст. данные. — Мариуполь, 2020. — 29 янв. — Режим доступа: https://azowie.blogspot.com/2020/01/blog-post_99.html (дата обращения 15.06.2025). — Загл. с экрана.

Харакоз, Наталья. Детская областная библиотека открыла двери для мариупольских литераторов [Электронный ресурс] / Н. Харакоз // Азовье [сайт].— Электрон. текст. данные. — Мариуполь, 2020. — 26 февр. — Режим доступа: https://azowie.blogspot.com/2020/02/blog-post_26.html (дата обращения 15.06.2025). — Загл. с экрана.

Інформаційне видання

Вона – з Азов’я (до 90-річчя Наталії Харакоз)

Інформаційно-бібліографічне есе

Укладач **Корабльова** Наталія Володимирівна

Оформлення Н. І. Ганжели

Редагування Н. І. Ганжели

Відповідальний за випуск Ю. С. Василенко

Координати Донецької обласної бібліотеки для дітей

ДОНЕЦЬКА
ОБЛАСНА
БІБЛІОТЕКА
ДЛЯ ДІТЕЙ